

рішнього середовища. Натомість, на етапах ухвалення рішення найбільш істотним є вплив суб'єктивних факторів, оскільки вибір остаточного рішення із сукупності можливих альтернатив першочергово залежить від особистісних рис і переваг ОПР. На етапі впровадження проектного рішення вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів можна вважати рівнозначними.

Висновки. Ефективність бізнес-проекту значною мірою залежить від обґрунтованості, оптимальності та ефективності проектних рішень, розроблення яких є складним і багатоетапним процесом. Формулювання вимог до проектних рішень, а також встановлення чіткої послідовності їх прийняття сприяє підвищенню рівня якості проектних рішень.

Література

1. Бушуев С.Д. Управление проектами: Основы профессиональных знаний и система оценки компетентности проектных менеджеров / С.Д. Бушуев, Н.С. Бушуева. – К. : Вид-во ІРІДУМ, 2006. – 208 с.
2. Гліненко Л.К. Технологія інженерного проектування: структурний синтез технічних та біотехнічних систем : навч. посібн. / Л.К. Гліненко, А.А. Смердов. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", – 2004. – 308 с.
3. Кігель В.Р. Методи і моделі прийняття рішень у ринковій економіці : монографія / В.Р. Кігель. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2003. – 202 с.
4. Раєвська О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : монографія / О.В. Раєвська. – Харків : Вид. дім "ІНЖЕК", 2006. – 496 с.
5. Управление проектами : учебн. пособ. для студ. обучающихся по специальности "Менеджмент организации" / И.И. Мазур и др.; под. общ. ред. И.И. Мазура и В.Д. Шапиро. – Изд. 6-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во "Омега-Л", 2010. – 960 с.
6. Фатхутдинов Р.А. Разработка управленческого решения / Р.А. Фатхутдинов. – М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1998. – 272 с.
7. Кічор В.П. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посібн. / В.П. Кічор, Р.В. Фешир, С.Й. Воробець, Н.Р. Яворська. – Львів : Вид-во "Растр-7", 2012. – 188 с.
8. Шегда А.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч. посібн. / А.В. Шегда, М.В. Голованенко. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 271 с.

Якимив А.И. Принятие проектных решений в бизнес-деятельности

Обоснованы требования к проектным решениям. Сформировано определение понятия проектного решения. Установлено, что сущность проектных решений проявляется через их социальные, экономические, правовые, организационные и технологические характеристики. Описаны особенности принятия стратегических, тактических и оперативных решений. Разработана классификация проектных решений по 12 признакам. Сформирован алгоритм осуществления процесса принятия проектных решений в бизнес-деятельности, а также универсальный критерий эффективности проектных решений как показатель достижения установленной цели.

Ключевые слова: проектное решение, бизнес-деятельность, классификация, алгоритм.

Yakymiv A.I. Making of project decisions in business activity

In the article the requirements for project decisions are substantiated. The definition of project decisions are formed. The essence of the design decisions expressed through their social, economic, legal, organizational and technological characteristics are founded. Design features of strategic, tactical and operational decisions are described. The classification of project decisions of 12 characters are designed. Algorithm of decision-making in the business activity, consisting of 12 stages are formed. A universal criterion of efficiency of project decision as an indicator of achieving the goal are defined.

Keywords: project decisions, business activity, classification, algorithm.

УДК 336.226.322:339.922

Аспір. М.В. Ярош¹ –

Львівська державна фінансова академія

НЕОБХІДНІСТЬ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Обґрунтовано необхідність реформування податку на додану вартість в умовах інтеграції до ЄС. Охарактеризовано основні нормативно-правові акти Співтовариства стосовно гармонізації законодавств держав-членів щодо питань ПДВ. Розглянуто основні тенденції податкових систем країн ЄС з метою визначення орієнтирів реформування податкової системи України. Визначено пріоритети податкової політики в процесі адаптації вітчизняної податкової системи до європейських стандартів

Ключові слова: податок на додану вартість, податкова політика, інтеграція, ЄС, гармонізація податкового законодавства.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки України з врахуванням європейської спрямованості нашої держави стають актуальними детальний аналіз та розроблення реформ у різних сферах управління. Податкова система та податкова політика є пріоритетними напрямками реформ, особливо з огляду на критерії, що висуває Європейський Союз щодо членства.

Досвід податкового регулювання у країнах ЄС є важливим для досягнення позитивних зрушень у соціально-економічному розвитку, а також для прискорення процесу вступу до європейського інтеграційного утворення.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми гармонізації оподаткування досліджувало багато як вітчизняних, так і закордонних вчених, зокрема В. Дайнека, В. Валігура, А. Крисоватий, Т. Семенко, Н. Мусис та інші.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності реформування податку на додану вартість в умовах інтеграції до ЄС, визначенні основних пріоритетів податкової політики у процесі адаптації вітчизняної податкової системи до європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гармонізація [від нім. harmonisierung, від грецьк. harmonicos – злагоджений, розмірний]. Погодження кон'юнктурних, фінансових, соціальних, зовнішньоекономічних заходів різних держав з метою забезпечення продуктивної сумісної економічної політики [2]. Водночас, гармонізація податків – систематизація та уніфікація податків, координація податкових систем і податкової політики країн, які належать до міжнародних регіональних угруповань [1].

На думку А. Крисоватого, "Гармонізація оподаткування – це узгодження податкових інтересів носія податку, платника податку, держави і міжнародного об'єднання, шляхом справедливого розподілу податкового навантаження, встановлення оптимального рівня оподаткування, міждержавної податкової уніфікації та адаптації податкової системи до умов міждержавного об'єднання" [6].

Гармонізація податків є складовою частиною податкової політики низки держав й охоплює уніфікацію податків і координацію податкових систем та податкової політики країн, що належать до міжнародних утворень. Необхідно зазначити, що предметом гармонізації є нормативно-правові акти країн-членів ЄС,

¹ Наук. керівник: доц. О.П. Буряк, канд. екон. наук

що регулюють відносини, які пов'язані зі сплатою податків та спрямовані на усунення подвійного оподаткування.

Основним нормативно-правовим актом Співтовариства з питань ПДВ стала Шоста Директива Ради 77/388 від 17 травня 1977 р. "Про гармонізацію законодавств держав-членів в сфері податків з обороту – Спільна система податку на додану вартість: єдині умови обчислення", в якій податок на додану вартість – це непрямий податок, який нараховується на суму вартості, яка додається на кожному етапі виробництва, обміну чи перепродажу товарів.

Шоста Директива також гармонізувала законодавство Держав-членів щодо структури податків з товарообороту в сфері надання послуг, сільськогосподарської продукції, малих підприємств, а також операцій, пов'язаних з імпортом та експортом і міжнародною торгівлею товарами.

Ця Директива щодо гармонізації податків з обігу запровадила низку правил, які дозволили обчислити розміри податку та метод визначення податкових зобов'язань, тобто визначення територіального застосування податку, платників податку, оподатковуваних операцій, місця застосування таких операцій, оподатковувані суми, детальні процедури для застосування ставок оподаткування, звільнення від оподаткування. Шоста Директива також встановила принцип, згідно з яким будь-який платник податку має право на відрахування або відшкодування ПДВ у будь-якій країні, де поніс витрати, що обкладаються податком. Восьма директива з цього питання, прийнята у 1979 р., встановлює спільні заходи щодо відшкодування ПДВ територіально не розташованим у країні платникам податку при імпорті чи закупівлі товарів чи послуг у державі-члені. Десята директива – застосовує ПДВ до оренди рухомої матеріальної власності. Поправка до шостої директиви дає змогу державам-членам використовувати протягом трьох років зменшену ставку ПДВ на дві або, у виняткових випадках, три категорії трудові послуги таких як ремонт приватного житла, прибирання та перукарських послуг. Тринадцята директива, прийнята у 1986 році запроваджує відповідні заходи щодо відшкодування ПДВ платникам, що територіально не розміщені у Спільноті [8].

Гармонізація податкового законодавства України з законодавством ЄС про непряме оподаткування, зумовлене приведенням законодавства України у відповідність до вимог законодавства ЄС, та проведення реформи непрямого оподаткування в напрямку узгодження порядку справляння та рівня непрямих податків в Україні з існуючими в ЄС.

Виходячи з наведеного вище, можна зробити висновок, що потреба у міждержавній податковій гармонізації виникла внаслідок ускладнення вільного руху капіталів, робочої сили товарів і послуг. Причиною сповільнення податкової гармонізації в ЄС є небажання держав-членів обмежувати свою фіскальну свободу, а загальні тенденції оподаткування в ЄС повинні стати орієнтиром для податкової політики України в умовах її інтеграції в ЄС.

Найтипівішим прикладом гармонізації податкових систем є Європейський Союз. Положення про уніфікацію національних податкових систем і податкового законодавства багатьох європейських країн вперше було зафіксовано у Римському договорі від 25 березня 1957 р. Надалі у межах проведення єдиної фінансової полі-

тики почали формуватися умови для зближення податкових систем усіх європейських держав: вилучились положення, які сприяли ухиленню від сплати податків, вирішувалися проблеми міжнародного подвійного оподаткування, ліквідовувалась податкова дискримінація нерезидентів в інвестиційній політиці.

У європейських країнах розвиток податкової системи, зокрема зміна фіскальної ефективності окремих податків і загального рівня оподаткування економіки, відбувався поступово, що сприяло створенню стабільних умов для підприємницької діяльності. Після досягнення певного рівня гармонізації податкової системи ЄС у кожній державі вдалось зберегти свої характерні риси, що було зумовлено історичними умовами еволюції систем оподаткування, рівнем матеріального стану населення, податковою культурою [3].

Таким чином систему оподаткування та видатків бюджету, що практикується в країнах ЄС, можна назвати радше скоординованою відповідно до інтересів кожної держави, ніж уніфікованою. Але її головна перевага полягає у тому, що вона відповідає інтересам країн-членів.

Водночас європейська податкова гармонізація підпорядковується чітко визначеним принципам, а саме: "субсидіарності", "пропорційності", "податкової недискримінації" та "нейтральності оподаткування", згідно з якими інститути ЄС не мають права самостійно встановлювати норми оподаткування, без їх попереднього узгодження з країнами-членами ЄС [4]. Найважливішим елементом, який формує розбіжності оподаткування і відповідно є пріоритетом гармонізації, служать ставки основних податків. У табл. 1 наведено види ставок ПДВ у країнах ЄС. Із цієї таблиці видно, що країни Євросоюзу дотримуються вимог щодо застосування стандартної ставки ПДВ.

Табл. 1. Ставки податку на додану вартість у країнах-членах ЄС і його частка в податкових доходах та у валовому внутрішньому продукті [7]

Країна	Рік введення ПДВ	Питома вага у доходах, %	Питома вага у ВВП, %	Стандартна ставка ПДВ,
Австрія	1973	21,7	9,1	20
Бельгія	1971	16,5	7,5	21
Великобританія	1973	14,7	5,7	17,3
Греція	1987	14,9	5,3	18
Данія	1967	20,6	9,9	25
Ірландія	1972	21,3	8,4	21
Іспанія	1986	13,9	3,9	16
Італія	1973	15,1	6,2	19
Люксембург	1970	13	5,4	15
Нідерланди	1969	15,7	6,2	17,5
Німеччина	1968	16,9	6,3	15
Португалія	1986	13,3	4,3	17
Франція	1968	19,9	9	20,6
Швеція	1969	13,4	6,8	25
Разом по країнах ЄС				19,3

Податкове реформування у будь-якій країні світу в умовах глобалізації передбачає вибір оптимального податкового режиму, головним завданням якого повинна стати підтримка виробничого комплексу держави.

Гармонізація не є повною уніфікацією всіх національних податкових систем. Вона характеризується лише як процес приведення у взаємну відповідність податкових систем різних країн світу. При цьому вважають, що вирішальну роль у процесі гармонізації відіграють міжнародні договори, які дають змогу усувати подвійне міжнародне оподаткування, а також невідповідність у непрямому оподаткуванні.

Свою динаміку та особливості має і процес адаптації вітчизняної податкової системи до європейських стандартів. Пріоритетами податкової політики України можна назвати такі:

1. Пошук оптимального податкового регулювання у системі заходів щодо стимулювання розвитку ринкового сектора економіки;
2. Вдосконалення податкових інструментів стимулювання підприємницької діяльності;
3. Впровадження інноваційних методів адміністрування непрямих податків, спрямованих на зменшення частки тіньового сектора економіки;
4. Поліпшення сервісу платників податків, формування податкової культури.

Завданнями гармонізації в напрямі зближення принципових підходів і механізмів податкового регулювання є дотримання загальних підходів до припустимої інтенсивності податкового регулювання та запровадження загальних принципів побудови системи його інструментів. Варто зауважити, що однією з головних проблем у досягненні гармонізації податкових систем є їх невідповідність щодо організації податкового адміністрування, зокрема взаємодії між контролюючими органами у сфері оподаткування і платниками податків за такими питаннями, як порядок нарахування і способи погашення податкового зобов'язання, відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства. Це значно ускладнює рух капіталів. Тому основним завданням у цій галузі є розроблення єдиних концептуальних підходів до механізму податкового адміністрування.

Висновки. Підсумовуючи наведене вище, можна зробити висновок про те, що основними напрямками вдосконалення чинної системи оподаткування повинні бути: створення умов для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки, помірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності; посилення ефективності податкового контролю за формуванням та використанням фінансових ресурсів, мобілізованих внаслідок застосування податкових пільг, мінімізація витрат на податкове адміністрування, а також оптимізація ставок непрямих податків та їхнє узгодження з європейськими стандартами.

Література

1. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г.Загородній. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 1072 с.
2. Нечволод Л.І. Сучасний словник іншомовних слів / Л.І. Нечволод. – Харків : Вид-во "Торсінг плюс", 2011. – 768 с.
3. Податкове регулювання на етапі гармонізації // Вісник податкової служби України. – 2012. – № 47. – С. 60-61.
4. Валігура В.А. Теоретичні засади податкової гармонізації та характеристики податкових систем країн Європейського Союзу в контексті євроінтеграції України / В.А. Валігура // Світ фінансів. – 2008. – № 1(14). – С. 183-194.

5. Дайнека В.Ф. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : монографія / В.Ф. Дайнека. – К. : Вид-во "Алерта", 2011. – 222 с.
6. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні і Міжнародні вектори : монографія / А.І. Крисоватий, В.А. Валігура. – Тернопіль : Вид-во "Підручники і посібники", 2010. – 248 с.
7. Литвиненко Я.В. Податкова політика / Я.В. Литвиненко. – К. : Вид-во МАУП, – 2003. – 224 с.
8. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу : пер. з англ. / Н. Мусис. – К. : Вид-во "К.І.С.". – 2005. – Вип. XIV. – С. 214-223.

Ярош М.В. Необходимость гармонизации НДС в условиях интеграции в ЕС

Обоснована необходимость реформирования налога на добавленную стоимость в условиях интеграции в ЕС. Охарактеризованы основные нормативно-правовые акты Сообщества по гармонизации законодательств государств-членов в вопросах НДС. Рассмотрены основные тенденции налоговых систем стран ЕС с целью определения ориентиров реформирования налоговой системы Украины. Определены приоритеты налоговой политики в процессе адаптации отечественной налоговой системы к европейским стандартам.

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, налоговая политика, интеграция, ЕС, гармонизация налогового законодательства.

Yarosh M.V. The need for harmonization of VAT in the EU integration

The article substantiates the need to reform the VAT in EU integration. The basic regulations concerning Community harmonization of the laws of Member States relating to VAT issues. The main trends in the tax systems of the EU countries to benchmark tax system reform in Ukraine. Tax policy priorities defined in adapting the national tax system to European standards.

Keywords: value added tax, tax policy, integration, EU harmonization of tax legislation.

УДК 331.522

Ст. викл. О.М. Гинда –

Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КОМПОНЕНТИ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Проаналізовано демографічну ситуацію в Україні. Знайдено прогнозні значення деяких з аналізованих чинників та визначено напрями розвитку демографічної компоненти людського потенціалу в майбутньому. Досліджено демографічну політику нашої країни та її ефективність. Обґрунтовано необхідність удосконалення управління демографічними процесами в нашій країні та запропоновано заходи щодо його поліпшення.

Ключові слова: людський потенціал, демографічна компонента людського потенціалу, управління демографічними процесами, демографічний розвиток, демографічна політика.

Вступ. Національне багатство будь-якої держави складається з декількох складових, провідну роль серед яких відіграє людський потенціал (ЛП). Він є найголовнішим чинником економічного зростання, оскільки саме від його стану залежить використання всіх інших ресурсів розвитку. Це особливо актуально в теперішніх умовах переходу від індустріального до інформаційного суспільства та економіки знань, коли вирішальну роль у виробництві товарів і наданні послуг відіграють люди, їх здібності та знання, підприємливість і кмітливість, інші характеристики [1, 2]. Тому багато вчених у своїх наукових пра-